

Sygn. akt I USK 351/21

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania A. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
z udziałem zainteresowanego J. Z.
o wysokość podstawy wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 stycznia 2022 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 6 października 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 6 października 2020 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. z dnia 20 listopada 2019 r., zmienił ten wyrok i oddalił odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 7 marca 2019 r., w której organ rentowy stwierdził, że miesięczną podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) dla odwołującej się A.P. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o

pracę u płatnika składek J. Z. w okresie od dnia 1 czerwca 2018 r. stanowi kwota 2.100 zł brutto, to jest kwota odpowiadająca minimalnemu wynagrodzeniu za pracę.

Odwołująca się A.P. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 6 października 2020 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest: art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p., art. 58 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 83 ust. 1 pkt 2 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa), art. 58 k.c. i art. 60 k.c. w związku z art. 22 § 1 k.p. i art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy systemowej oraz art. 6 k.c. w związku z art. 83 ust. 1 pkt 3 i art. 18 ust. 1 ustawy systemowej i w związku z art. 58 § 2 k.c., a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 382 k.p.c. i art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 288 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., które miało istotny wpływ na wynik sprawy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia. Przedstawione przez siebie istotne zagadnienie prawne skarżąca zawarła w pytaniu: „czy wynagrodzenie w postaci minimalnej krajowej można uznać za godziwe w sytuacji, gdy jest ono wypłacane osobie z doświadczeniem wyższym na stanowisku managera restauracji, mającej wkład Know-how w przedsiębiorstwo płatnika, a miejscem świadczenia pracy jest duże miasto wojewódzkie (Ł.), gdzie średnie wynagrodzenie jest ponad dwukrotnie wyższe niż minimalna krajowa, w której koszty życia są o wiele wyższe i średnia wynagrodzeń odbiega od średniej wynagrodzeń w mniejszych miejscowościach i wioskach, zaś wynagrodzenie minimalne jest wypłacane najczęściej osobom bez wykształcenia, świadczącym prostą pracę fizyczną najczęściej na terenach wiejskich, gdzie jest wysoka stopa bezrobocia?”

Z kolei uzasadniając oczywistą zasadność swojej skargi kasacyjnej, skarżąca podniosła, że uznanie słuszności zaskarżonego wyroku prowadziłoby do uznania, że pensja godziwa może być ustalana jednakowo w odniesieniu do każdego miejsca w Polsce. Tymczasem bardzo istotnym elementem przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia jest miejscowość, w której praca ma być wykonywana. W szczególności, że praca skarżącej miała być wykonywana w stolicy

województwa. Ponadto ustalenie pensji na poziomie minimalnym w sytuacji, gdy skarżąca jest osobą wykształconą i z odpowiednim dla danego stanowiska doświadczeniem zawodowym, jest dla niej krzywdzące. Skarżąca podniosła także, że ugruntowane orzecznictwo oraz doktryna jasno wskazują, że nawet jeśli podjęcie pracy nastąpiło w celu zapewnienia sobie i dziecku zabezpieczenia w postaci świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, to w sytuacji, gdy pracy była faktycznie wykonywana, podjęcie takiej pracy nie jest zabronione, gdyż „należy wspierać młodą matkę (...) zamiast ją dyskryminować ...”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, uzasadnienie wniosku (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zawierać

sformułowane przez stronę zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Z kolei, jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje na oczywistą zasadność tej skargi, to w jego uzasadnieniu powinny znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona jedynie wówczas, gdy zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem

albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002, nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001r., I PKN 157/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963, nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wywodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Sąd Najwyższy zauważa przede wszystkim, że skarżąca łączy wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego z oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej, o czym świadczy posłużenie się analogicznym opisem podniesionych we wniosku okoliczności (miejsce wykonywania pracy, poziom wykształcenia i doświadczenie zawodowe mające uzasadniać wynagrodzenie wyższe niż przyjęte przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji). Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do

istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego. Skarga kasacyjna nie może być, z kolei, uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, iż konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (por. pośród wielu postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964).

Niezależnie od powyższego spostrzeżenia Sąd Najwyższy stwierdza, że skarżąca, przedstawiając swoje wątpliwości, ogranicza się wyłącznie do sformułowania pytania, które nazywa istotnym zagadnieniem prawnym, czemu nie towarzyszy jednak jakikolwiek wywód o charakterze jurydycznym zawierający argumenty prawne, które wykazywałyby możliwość różnorodnej oceny problemu wyrażonego w tym pytaniu. Ponadto pytanie skarżącej nie odnosi go do żadnych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Tym samym skarżąca nie podejmuje w ogóle próby wykazania, że sformułowane przez nią wątpliwości, będące w istocie próbą uzyskania oceny zasadności zarzutów kasacyjnych, stanowią istotne zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego. Jeszcze raz wypada bowiem przypomnieć, że zagadnienie prawne jest to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i przedstawienia argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma bowiem podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC z 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158 oraz z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda z 2004 7-8, poz. 51). Niewystarczające jest więc samo sformułowanie pytania i nazwanie go

„zagadnieniem prawnym”, bez przedstawienia juredycznej argumentacji służącej wykazaniu, że zagadnienie to rzeczywiście występuje i wymaga wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 311/09, LEX nr 604212).

O potrzebie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje także mająca wyłącznie „publicystyczny” charakter argumentacja towarzysząca tej części wniosku, która ma wykazać oczywistą zasadność skargi. Abstrahując bowiem od wcześniejszych spostrzeżeń, Sąd Najwyższy i w tym zakresie stwierdza brak odniesienia do jakichkolwiek przepisów prawnych, które – zdaniem skarżącej – zostały naruszone zaskarżonym wyrokiem w sposób kwalifikowany, to znaczy widoczny *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawnej. Skarżąca zupełnie pomija też dokonaną przez Sąd drugiej instancji ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz poczynione na tej podstawie ustalenia faktyczne, z których wynikało, że w spornym okresie zatrudniający skarżącą zakład w istocie jeszcze nie działał, gdyż był w fazie „urządzania”, a praca skarżącej polegała na „pokazywaniu, gdzie wstawić wyposażenie”. Tymczasem w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu musiałby uwzględnić owe ustalenia przy rozpatrywaniu podniesionych w tej skardze naruszenia przepisów prawa materialnego będących podstawą rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.

